

ELEKTRONI AKUNSTENAAR ARSTEN NI OLAI [karstən nikolaj]: GELUID ONDER DE MI ROS OOP RISTOP DE BOE K/JEROEN VERSTEELE

EMNITZ [XEMNITS], OOST-DUISTLAND. NA DE VAL VAN DE MUUR EBBEN ZE IN DEZE STAD, DIE VROEGER KARL-MARX-STADT EETTE, NOG NIET VEEL VAN DE WESTERSE WELVAART GEMERKT. DE OGE APPARTEMENTS-GEBOUWEN IN DE BREDE LANEN ZIJN ALF VERLATEN, DE WERKLOOS EIDS IJFERS LIGGEN ONTMOEDIGEND OOG, JONGEREN VERTREKKEN NAAR DRESDEN OF BERLIJN. ET STADSBESTUUR EEFTE BOVENDIEN BESLOTEN OM VOXXX TE SLUITEN, EEN ALTERNATIEF KUNSTEN ENTRUM WAAR FILMS EN PERFORMAN ES WORDEN GETOOND. TOT VOOR ENKELE JAREN WAS DIT VERVALLEN FABRIEKSPAND NOG DE UITVALS-BASIS VOOR ARSTEN NI OLAI, ELEKTRONI AMUZIKANT EN BEELDEND KUNSTENAAR. NI OLAI GROEIDE OP IN EMNITZ EN STI TTE EIND JAREN '90 MET ENKELE OLLEGA'S RASTER-NOTON, EEN OLLE TIEF VOOR EXPERIMENTELE GELUIDSKUNST DAT ONDERTUSSEN WERELDWIJDE FAAM GENIET. ET AUDITIEVE EN VISUELE WERK VAN ARSTEN NI OLAI WERD BEGIN DIT JAAR GEPRESENTEERD IN DE VOORUIT EN ET SMAK. GELUIDSONTWERPER EN DRAMATURG RISTOP DE BOE K INTERVIEWDE EM NAAR AANLEIDING VAN DEZE RESIDENTIE. EEN BLIK IN ET OOFD VAN EEN GRENSGEVAL TUSSEN KUNST EN WETENS AP.

ARSTEN NI OLAI 'Ik ben geen wetens apper pur sang, maar ik eb wel voeling met wetens ap en met de terminologie die weten- s appers gebruiken. Na vijftien jaar gewerkt te ebben, besef ik nu welke invloed mijn opleiding tot lands apsonwerper op mijn artistieke werk eeft. In Oost-Duitsland waren voor lange tijd koolmijnen de belangrijkste energieleveran iers. Die ontginning transformeerde de velden rondom emnitz in een maanlands ap. Wij werden opgeleid in urbanisme, maar ook in vele andere domeinen, om die lands appen te erstellen. Er waren immers ook de e ologis e aspe ten, enzovoort. Dus moesten wij in staat zijn om te ommuni eren met spe ialisten van vers illende dis iplines. We fun tioneerden als een soort interfa e tussen vers illende werelden. Zo voel ik ook mijn werk aan als artiest: ik ben geen wetens apper maar ik voel me wel nauw met die dis ipline verbonden.'

In emnitz klitten reatieve geesten samen. Of je nu s rijver, muzikant, beeld ouwer of t eatermaker was, je ontmoette je ollega's en wierp je samen op de enkele bes ikbare films en muziektapes. Na zijn opleiding werkte Ni olai als kunsts ilder, maar al gauw vormde ij een team met pioniers in de elektroni amuziek, zoals Olaf Bender en Frank Bretsneider. Zijn eerste experimenten met geluidskunst voerde Ni olai uit met afgedankte wetens appelijke meetinstrumenten. 'Toen de DDR werd opgedoekt, werd er ook veel weten- s appelijk instrumentarium vernieuwd', legt ij uit. 'Al die mooie Russis e os illatoren kwamen op straat tere t. Een kennis van mij werkte op de universiteit en ij toonde mij de afval ontainers. Zo ben ik aan veel materiaal geraakt.'

Van geluid naar beeld, en terug

Ni olai ziet geluid als materie die je visueel kan bewerken, s ulpten. 'In mijn werkpro es zie ik geen s eiding tussen wat zal uitmonden in een visueel werk, of in een audiowerk', zegt ij. 'Er zijn on-

eptuele uitgangspunten en stru turele verbanden tussen et zogenaamd beeldende werk en audio of muziek, oewel ze meestal apart van elkaar worden gepresenteerd, namelijk als installaties in een museum ontext enerzijds of op et on ertpodium anderzijds. Als ik aan audio werk, kan ik plots een mogelijk eid zien om er op een beeldende manier verder aan te werken. Als je een idee ebt voor een beeld ouwwerk, dan moet je ook een keuze maken uit brons, klei of eender welk ander materiaal. Zo wil ik geluid en li t of video omzetten in s ulpturen.'

arsten Ni olai eeft altijd graag gewerkt met ontradi ties en polariteiten. Zoals ratio versus intuïtie, of abstra t versus fysiek. In et kader van die tegenstellingen begrijp je zijn zoekto t naar met odes om zijn beeldend werk minder statis te maken en om in et werk zelf tijdelijk eid te kunnen apteren. Daarvoor gebruikt Ni olai vers illende met odes. In *Telefunken* bijvoorbeeld, worden de audio-signalen van een d-speler via de S-V S input ingevoerd in een televisie. Dat geeft lijnen en vlakken tot euse storingen op et s erm. Daarmee bouwt Ni olai een spannende dynamis e ompositie, alsof et s erm iets probeert te zeggen waarvoor et niet ontworpen is. In zijn ontwerpen voor de d-oezen van zijn label Raster-Noton in orporeert ij li t door alf doorzi tige materialen te gebruiken. In *snow-noise* toont ij et publiek de omplete ontwikkeling van sneeuw kristallen onder invloed van vers illende frequentiebereiken. In veel van zijn installaties wordt et beeld dus vloeiend: et wordt evolutionair, organis .

'Ik werk met geluid oofdzakelijk omdat et temporeel is: et beliaamt tijd. Geluid bestaat alleen als et kan reizen door tijd en ruimte. Dat fas ineert mij. Objeten bouwen met immateriële media is steeds een droom van mij geweest. et fysieke aspe t van geluid is bij et grote publiek een onbekend terrein, in tegenstelling tot et